

කාලිංගබෝධි ජාතකය

සුගතයන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වාසය කරන සේක. අනද තෙරුන් විසින් කරන ලද මහන් වූ බෝධි පූජාවක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළ සේක

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැතින් නික්ම ජනපද වාරිකාවෙහි යෙදුන දිනක බොහෝ උපාසක උපාසිකාවෝ පුද පූජා ගෙන බුද්ධ වන්දනාව සඳහා දෙවරමට ආවාහු. බුදුන් නොදැක ගෝකීව ඒ පුද පූජා පිදිය යුතු අන් තැනක් නැත්තෙන් විභාරය සමීපයෙහි රැස් කොට තබා ගියහ. අනේපිඬු සිටු ආදීහු ඒ දුටුවෝ බුදුන් වහන්සේ පිටත වැඩි විට උන් වහන්සේ සිහිකොට පුදනු සඳහා පූජා වස්තුවක් ඉල්ලා ගත්ට සිතූහ. නැවත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරලා ජේතවනයට වැඩි විට ඔවුහු රැස්ව පූජා වස්තුවක් ඉල්ලීමෙහි ආනන්ද තෙරුන් මෙහෙයූහ. ඒ තෙරණුවෝ ගොස් පූජා වස්තු කවරේදැයි විචාර බුදුන් වෙතුවට පූජා දැයක් ඉල්ලූහ. ආනන්ද ශාරීරික උද්දේසික පාරිභෝගික යයි පූජා වස්තු තිදෙනෙකි. ඉන් ශාරීරික ධාතු පූජාව බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසු වන්නේය. උද්දේසික පූජාව නම් ධර්මයට බුද්ධ ප්‍රතිමාදියට වෙයි. පාරිභෝගික ධාතු පූජා නම් පරිභෝග කළ පාත්‍ර විවරාදියට ද බුද්ධත්වයේ පිටදුන් බෝධි වෘක්ෂයට ද කරන සත්කාරයයි. එබැවින් ජය ශ්‍රී මහා බෝධියෙන් එලයක් ගෙන්වා මේ ජේතවනාරාමයෙහි රෝපිත කරවා ඊට සත්කාර කරතොත් ඒ මට කළ සත්කාර හා සමයයි වදාළ සේක. කොසොල් රජ ආදී හට අනද තෙරණුවෝ මෙපවත් දන්වා ජේතවන දොරටුව සමීපයෙහි වළක් කණවා ජයසිරි මහා බෝ රුකින් එලයක් ගෙනවුත් දෙන්ට මුගලන් තෙරුන් අයදූහ. මුගලන් තෙරණුවෝ තමන් එය බෝ රුකින් ගෙනෙන සැටි සියල්ලට පෙනෙන සේ ඉටා එකෙනෙහි සාධියෙන් ගොස් උරුවේලායෙහි ජයශ්‍රී මහා බෝ සමීපයට වැද එහි නටුයෙන් ගැලවී එන එලයක් බිම වැටිය නොදී සිවුරු පටින් පිළිගෙන එකෙනෙහිම අවුත් ඒ අනද තෙරුන්ට දුන්හ. කොසොල් රජතුමා එය රන් කරඬුවකින් ගෙන වළ තෙවරක් පැද කුණු කොට අනේපිඬු සිටු අතට දුන්නේය. සිටුහු ඝන රන් තලියක සුවද කළල් පුරවා තලිය පතුල සිදුරු කොට වළ මැද තබා එහි බෝ පැළය සිටුවූහ. මෙය අනද තෙරුන්ගේ නියෝගයෙන් සිටුවන ලද බැවින්ද මහජනයාගේ සිත ආනන්දය ඇති කරමින් වැඩුන හෙයින්ද ආනන්ද බෝධි නම්වි. දිනක් අනද තෙරුන්ගේ අයදුනින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ බෝ රුක මුල රැ කුන් යම්හි සමාපත්ති සුඛයෙන් වැඩහුන් සේක. මෙසේ ආනන්ද බෝධිය පාරිභෝගික වෛතාසයක් විය.

දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වූ හික්ෂුන් අතර ආනන්ද ස්ථවිරයෝ සර්වඥයන් වහන්සේ ජීවත්ව සිටියදීම බෝධි පූජාවක් කළේ යැයි කතාවක් උපන් කල්හි එහි වැඩි බුදු රජාණන් වහන්සේ මහණෙනි පෙරත් ආනන්ද ස්ථවිරයෝ පිරිවර සහිතව සතර මහාද්වීපයෙහි මනුෂ්‍යයන් ගෙන්වා ගද දුන් මල් පහන් ගෙන බෝ මැඩ බෝධි පූජාවක් කරවුවෝ වේදැයි ඉකුත් වන වදාළ සේක.

යටගිය දවස කලිඟු රට දන්ත නුවර රාජ්‍ය කළ කලිඟු රජ්ජුරුවන්ට මහා කාලිංස, වුල්ල කාලිංස නමින් පුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක් වූහ. පියාගේ ඇවෑමෙන් මහා කාලිංස කුමාරයා රාජ්‍ය කරන බවත් වුල්ල කාලිංස කුමාරයා සෘෂි ප්‍රවෘත්තාවෙන් පැවැදිව හික්ෂාටනයෙන් කල් යවන අතර ඔහුට දාව උපදින පුතණුවෝ අනාගතයේ දී කාලිංග චක්‍රවර්තීව රාජ්‍ය කෙරෙහියි නිමිති පාඨකයෝ කීහ. මෑත භාගයෙහි පියාගේ ඇවෑමෙන් මහා කාලිංස කුමාරයෝ රාජ්‍යයට ද මළනුවෝ යුව රජ තනතුරටද පැමිණියහ. යුව රජ්ජුරුවෝ තමාගේ පුත්‍රයා චක්‍රවර්තී රාජ්‍යයට පැමිණියේ යැයි ඉතා ප්‍රීතියෙන් පුත්‍රයා නිසා ආඩම්බරව පසුවන දුටු රජතුමා එය ඉවසා ගත නොහී යුව රජ්ජුරුවන්ව අල්ලා ගෙන එවයි වැඩෙහි හැසිරෙන එක් ඇමතියෙකුට නියෝග කළහ. ඒ ඇමති ගොස් යුව රජ්ජුරුවන්ට මේ බව දන්වා ඔබතුමා මේ නුවරින් නික්ම ගොස් ජීවිතය රැකගත මැනවැයි කීය. යුව රජ්ජුරුවෝ පේරැස් මුද්දක් සියුම් වූ පලසක් මඟුල් කඩුවක් තුනම ඒ ඇමති හට පෙන්වා මේ සංඥාවෙන් මාගේ පුතණුවන්ට රාජ්‍යය පාවා දෙවයි කියා වලට වැද ගංතෙරක පන්සලක් කොට ගෙන පැවිදිව වාසය කළහ. එකල මධු රට සාගල නුවර මධුරජ්ජුරුවන්ගේ දියණියගේ ලක්ෂණ බැල නිමිති පාඨකයෝ මේ කුමාරිකාව පැවිදිව සිඟා ජීවත් වන්නීය. මුත්ගේ බඩ උපන් කුමාරයෝ චක්‍රවර්තී රාජ්‍යයට පැමිණෙන්නේය කීහ. ඒ සියළු දඹදිව රජ දරුවෝ එපවත් අසා ඇ ලබා ගැනීමේ අදහසින් එකවිට අවුත් නුවර වටලා ගත්හ. මධුරජ්ජුරුවෝ සිතන්නේ ඉදින් මම දියණිය එක කුමාරයෙකුට පාවා දුනහොත් සෙසු අය කීපෙන්නාහ. එබැවින් ඇ රකිමිසි සිතා දියණිය සහ බිසව අප්‍රසිද්ධ වේසයකින් නුවරින් ගෙන ගොස් වලට වැද කාලිංග කුමාරයන්ගේ අසපුවට නුදුරින් උඩුගඟ පන්සලක් කොට ගෙන පැවිදිව තිදෙනම එහි කල් යැවූහ. දෙමව්පියෝ දියණිය පන්සලෙහි රඳවා පලාඑල පිණිස යන්නාහ. ඇ දෙමව්පියන් ගිය කල නොයෙක් මල් ගෙන මාලා ගොතා ගං තෙරවූ අඹ රුකට නැඟී දියට දමන්නාහ. දවසක් මල් මාලයක් පාවී ගොස් ගඟට බැස නාන්නා වූ කලිඟු කුමාරයන්ගේ හිසෙහි දැවටින. කුමාරයෝ මල් පට බලා මෙය තරුණ ස්ත්‍රියකගේ කර්මාන්තයෙකැයි නිශ්චය කොට පරීක්ෂා කෙරෙමිසි සිතා කල්ලේඛ වසගයෙන් උඩු ගඟට ගොස් ඇ දැක සොඳුර තෙපි කවුරුදැයි විචාළහ. ස්වාමීනී මම මිනිස් ලියක්මිසි ඇ කීවාය. මෙසේ ඔවු

නොවූන්ගේ සියළු තොරතුරු අසා දැන දෙදෙනාම ක්ෂයවීය වංශයට අයත් බැව් දැන ගසින් බැස එකතු වී දෙමව්පියන් ආකල සියළු විස්තර කීය. ඔවුන්ද ඉතා සතුටු ව කුමාරිකාව රාජ කුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. ඇ ටික කලකින් මහ පින් ඇති පුත් රුවණක් වැදුවාය. ඒ කුමාරයා වැඩිවිය පැමිණ පියාගෙන් සහ මුත්තණුවන් සමීපයෙහි සියළු ශිල්ප ඉගෙන නිම විය. පියා දිනක් ඔහු අමතා තම පේරැස් මුද්ද පළස හා මඟුල් කඩුව අතට දී පුත දන්තපුර නුවර අසවල් විදියේ අපට හිතවත් එක් ඇමතියෙක් ඇත. ඔහු ලඟට ගොස් මේ ලකුණු පෙන්වා මාගේ පුත් නියාව කියව. ඔහු තොපව රාජ්‍යයෙහි පිහිට වන්නේය. කුමාරයෝ වැඩිහිටියන් වැද අවසර ගෙන කුසලමය වූ සෘඪයෙන් ගොස් අමාත්‍යාගේ සමීපයට පැමිණ සියළු පුවත් දන්වා ලකුණු දැක්වූහ. ඇමති තෙමේ එපවත් රජ පිරිසට දන්වා ඔහු රාජ්‍යයට පත් කළහ. කාලිංග භාරවාජ නම් වූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගෙන් පිළිපැදිය යුතු දසවිධ චක්‍රවර්තීවන් දැන ඒ පිරුහ. ඊට අනතුරුව පැමිණ පසළොස්වක් පොහෝ දිනයෙහි චක්‍රවර්තී රජ කෙනෙකුට නියමිත සජ්තවිධ රත්න පහළ විය. ඒ රජපුරුවෝ සියළු සක්වළ ගැබ රාජ්‍යය ගෙන මහ පිරිස පිරිවරන ලදුව අති ධවල වූ හස්ති රත්නය පිටින් දෙමව්පියන් සමීපයට ගියාහ. එම හස්ති රාජ්‍යා සියළු බුදුවරුන්ට ජය භූමිය වූ බෝ මැඩට මතු භාගයෙන් යන්ට අසමත් විය. රජතුමා කොතෙක් උත්සාහ කළත් ඇත් රජ යන්ට මැළිවිය. එවිට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගෙන් ඊට හේතුව විචාලේය. අහසින් බැස පරීක්ෂා කරන්නේ එහි එක පැලැටියක් වත් නොමැති ධවල වූ රිදී පටක් බඳු වැල්ලෙන් ශෝභාමත් වූ විටින් එදෙසට නැමුන. තෘණතලාදියෙන් හෙමි බෝමැඩ දැක පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රජපුරුවන් අමතා මහ රජතුමනි සියළු බුදුවරු සකල කෙලෙසත් නසන්නා වූ ස්ථානය මෙය වන්නේය. මෙහි මතු පිටින් ගකුයකුට පවා යා නොහැක. දස ලක්ෂ සතලිස් දහසක් යොදුන් සනකඩ බොල් මහ පොළවට නාහියක් හා සමාන වූ අවල ස්ථානයක් වූ මෙය කප මුලභටගත්තේය. නස්නා කල්හි පසුව නැසෙන්නේය. මේ ස්ථානයට නමස්කාර කට යුත්තේ ය. මේ උතුම් හස්ති රාජ්‍යා චන්‍ද්‍රාකුසයෙන් කොටා මෙහෙයනත් මේ බෝධි මංඩලය මත්තෙන් නොයන්නේය. මාගේ කීම සැබෑදැයි බලනු සඳහා මේ උතුම් හස්ති රාජ්‍යා විදුරු එබූ අකුස්සෙන් කොටා මෙහෙයා බලනු මැනවයි කීයේය. චක්‍රවර්තී රජපුරුවෝ එබස් අසා පරීක්ෂා කර බලනු සඳහා ඇතු මෙහෙයාලූහ. එවිට ඇත් රජ කුඤ්චනාද කොට පසු බැස අහසෙහිම උක්කුටකයෙන් උන්නේය. චක්‍රවර්තී රජපුරුවෝ විදුරු එබූ අකුස්සෙන් නැවත නැවතත් අනින්ට වත් කල්හි වේදනාව ඉවසා ගත නොහී ඇතු අහසෙහි කළුරිය කෙලේය. රජතුමා ඇතු මළ නියාව නොදැන ඔහු පිටම උන්නේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රජතුමනි ඔබේ ඇත්රජ නිරුඬව ගියේය. ඔබ කෙතෙක් උත්සාහ කළත් මේ බෝ මැඩ මතුයෙන් යාමට නොහැක. වෙන ඇතෙකු එතසේ සිතුව මැනවයි කීහ. රජපුරුවන්ගේ ආනුභාවයෙන් අනිත් ඇත් රජෙක් අවුත් පිට පැයේ රජතුමා ඒ ඇතු පිට නැංගේය. එකෙනෙහි මළ ඇත් රජ බිම පතිත විය. ඊට පසු රජතුමා වහා බිමට බැස බෝධි මණ්ඩලයේ වූ ප්‍රාතිහාර්යය දැක බ්‍රාහ්මණයාට බොහෝ ප්‍රශංසා කොට බමුණානෙහි තෙපි නම් සියල්ල දන්නා වූ සමාක් සම්බුදු වරයෙක්මයයි ස්තූති කළාහ. බ්‍රාහ්මණයා රජතුමනි අපි ශාස්ත්‍රයෙන් දැන කියන හෙයින් ශූන්‍ය බුද්ධ නම් වම්හ. බුදුවරු තුන් කල්හි වූ සියළු පදාර්ථයන් දක්නාහු වෙති. සර්වඥ ඥාණයෙන් සියල්ල දන්න හු වෙති. පඤ්චවිධඥායා මණ්ඩලය කරතලා මලක ආකාරයෙන් දනිතියි බුදුගුණ වර්ණනා කළහ. චක්‍රවර්තී රජතුමා බුදු ගුණයෙහි පැහැද සොම්නස් වී සියලු සක්වළ වාසීන් ලවා ගද දුම් මල් පහන් ගෙන්වා ගෙන මහ බෝමැඩ සතියක් මුළුල්ලෙහි බෝධිපූජා කරවූහ. සත්රුවන්මය වූ පහන් කනු ප්‍රාකාර කරවූහ. මෙසේ පූජා පවත්වා ගොස් දෙමාපියන් කැඳවා ගෙන තම රාජ්‍යයට ගොස් දානාදී පින්කම් කොට ආයු කෙළවර තව්තිසා දෙව්ලොව උපන්න.

එසමයෙහි කලිඟ රජපුරුවෝ නම් දැන් මේ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. කාලිංග භාරවාජ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් තිලෝගුරු බුදුරජාණනන් වහන්සේය.